

Lisa 1

Kinnitatud Saku Muusikakooli direktori
30.08.2024 käskkirjaga nr 4-ü

Saku Muusikakooli klassikalise kitarrri põhiõppe õppekava, 7 õppeaastat, kokku 1120 tundi, koosneb klassikalise kitarrri põhiõppe ainekavast, solfedžo põhiõppe ainekavast ja muusikaloo põhiõppe ainekavast vastavalt õppeaastale: I - 140, II – 140, III – 140, IV – 175, V – 175, VI – 175 ja VII – 175 tundi

1. Ainete loend

- 1.1 I-VII klassis toimub 2 klassikalise kitarrri ja 2 solfedžo tundi nädalas.
- 1.2 IV-VII klassis toimub 1 muusikaloo tund nädalas.

2. Õppekava eesmärk

- 2.1 Õppekava eesmärk – õnnelik ja enesekindel inimene, kes:
  - 2.1.1 on sihipäraselt arendatud pillivaldamise oskuste ja loomevõimega;
  - 2.1.2 omab muusikaliseks kutseõppeks vajalikku kvaliteetset algharidust;
  - 2.1.3 on süvamuusikat mõistev ja hindav;
  - 2.1.4 orienteerub erinevates muusikastiilides ning armastab muusikat ja musitseerimist;
  - 2.1.5 osaleb Saku valla kultuurielu edendamisel.

3. Klassikalise kitarrri põhiõppe ainekava

3.1 I klass, klassikaline kitarr, noorem aste (I-IV klass)

Õppe sisu:

- 1) tutvumine kitarriga, heli tekkimise seletus;
- 2) kitarrimängu asend;
- 3) helitekitamine *apoyando* ja *tirando* võtete abil;
- 4) aplikatuurimärkide tundmine;
- 5) diatooniliste helide asukoht I positsioonis, mäng kõrgemates positsioonides 1. keelel;
- 6) tuletatud astmed ja alteratsioonimärgid;
- 7) ühehäälse muusika mängimine kitarril, meloodia mängimine koos lahtisel keelel kõlava bassiga, lihtne kahe- ja kolmehäälsus;

Õppeaasta jooksul mängida 5-8 pala, harjutust, etüüdi vms lisaks kitarrriõpikute harjutustele.
Tehniline arvestus: mängida C-duur ja a-moll (loomulik) heliredel I positsioonis.

Tasemenäited:

- a) J. Whitworth-P. Nuttall – „The Guitarist´s Way” I ja II osa;
- b) V. Petseri lastepalad
- c) L. Ivanova – „Lihtsad palad”, „Algajale kitarristile”;

- d) P. Benham – „7 pala kitarrile”;
- e) M. Linnemann – „Kuus lihtsat süiti kitarrile”;
- f) eesti rahva- ja lastelaulud;
- g) F. Carulli kitarrikooli palad;
- h) M. Giuliani – „Liblikad” op 50;
- i) M. Carcassi palad kitarrikooli I osast;
- j) J. A. Muro – „Basic Pieces“ vol 1 ja 2;
- k) J. A. Muro – „Basic Chamber Pieces“ vol 1.

3.2 II klass, klassikaline kitarr

Õppe sisu:

- 1) kitarrimängu tehnika lihtsamad põhielemendid: legato võte (üles ja alla), flažoletid, summutamistehnika, arpeggiando;
- 2) legato ja staccato artikulatsioon;
- 3) mäng kõrgemates positsioonides;
- 4) nootide asukoha arvutamine ja leidmine erinevatel kehtel erinevates positsioonides.

Tasemenäited:

- a) F. Sori, M. Giuliani, M. Carcassi, N. Coste'i, F. Sori, D. Fortea, J. Sagrera, D. Aguado etüüdid;
- b) A. Diabelli – „30 Sehr Leichte Übungsstücke” op 39;
- c) N. Koškin – „Happy Birthday”;
- d) N. Paganini – „43 väikest pala”;
- e) R. Nurmsaar – palad kogumikust „Tants purpurpunasel ööl”
- f) Guildhall Graded Repertoire – „Guitar Book One”
- g) David Burden – „Making the Grade”;
- h) D. Cracknell – „Enjoy Playing the Guitar”;
- i) H. Kaufmann – „Gitarre Solo und Duo”;
- j) S. Tennant – „Pumping Nylon“ 2 raamatut.

Õppeaasta jooksul mängida 8-10 pala ja etüüdi. Alustada noodist lugemise praktiseerimisega ning palade iseseisvalt õppimisega (1-2 lugu).

Tehniline arvestus: mängida G-duur, e-moll (loomulik, harmooniline ja meloodiline) heliredel kahes oktaavis.

3.3 III klass, klassikaline kitarr

Õppe sisu:

- 1) mängutehnika arendamine: uute mängutehniliste elementide tutvustamine ning nende rakendamine komplekselt varasemalt õpitudga;
- 2) akordsaate mängimine kitarril: lihtsamate tüüpakordide (C, C7, D, Dm, D7, E, Em, F, G, G7, A, Am, A7) ning neist moodustuvate akordijärgnevuste tutvustamine;
- 3) mängitavate palade põhjalik analüüs koos õpetajaga: tonaalsus, vorm, faktuur, fraseerimine, dünaamika, agoogika, artikulatsioon, tämber jne, tehniliste võtete rakendamine üldmuusikalistel eesmärkidel;
- 4) aplikaatoriliste põhimõtete selgitamine;
- 5) polüfoonilise faktuuriga tutvumine;

Tasemenäited:

- a) tehnilised harjutused erinevatest kitarrikoolidest (Iznaola, Pujol, Giuliani);
- b) baroki – ja renessansiaja lautomuusika tantsud;

- c) F. Tarrega kitarripalad;
- d) V. Petseri kitarripalad;
- e) L. Brouwer – „20 lihtsat etüüdi“;
- f) P. Printsi kitarripalad;
- g) jazz- ja popmuusika arranžeringud soolokitarrile ja kitarrile ansambelis;
- h) „The Beatles“ – 20 laulu seaded klassikalisele kitarrile;
- i) bluesid klassikalisele kitarrile;
- j) „The Irish Collection“ – palad kitarrile;
- k) W. Götze – „Der Gitarrenlehrer“;
- l) „The Complete Mel Bay Method for Classic Guitar“;
- m) Hans-Joachim Zeschke – „Spiel-Musik in Pop“;
- n) kogumik „Inglise heiloojate palad“;
- o) R. Delgado – „Music of Mexico for Acoustic Guitar“;
- p) A. Cano 35 etüüdi;
- r) P. Jania – „Visage du blues“.

Tehniline arvestus: F-duur, d-moll (loomulik, harmooniline ja meloodiline) heliredel kahes oktaavis ja tertsid koos ja "laiali laotatult" erinevate sõrmestustega mängituna.

Õppeaasta jooksul esitada 8-10 pala ja etüüdi.

Aasta jooksul esitada erineva karakteriga ning erinevate ajastute palu ja etüüde.

Suunata õpilast planeeritud ja mõtestatud harjutamisele, et võimalikult vähese ajakuluga saavutada koduse tööga maksimaalne tulemus.

3.4 IV klass, klassikaline kitarr

Õppe sisu:

- 1) muusikateoreetiliste teadmiste sidumine pillimänguga;
- 2) muusikaestetiiliste vaadete arendamine;
- 3) toonikvaliteedi parandamine, sh küüntega mäng;
- 4) vibraato;
- 5) tämbri varieerimine;
- 6) tehnilised erivõtted, sh pizzicato, glissando jt;
- 7) noodist lugemise oskuste täiustamine;
- 8) iseseisva aplikaaturistamise põhimõtete selgitamine;
- 9) kitarritabulatuuride lugemine.

Tehniline arvestus: esitada valikuliselt mažoorne tüüpheliredel 2 või 3 oktaavis koos intervallidega (tertsid, sekstid) – nii koos mängitult kui „laiali laotatult“, minoorne tüüpheliredel (loomulik, harmooniline, meloodiline) 2 või 3 oktaavis ning kadentsid.

EKSAM:

Esitada peast 3 erineva karakteriga pala. **Noodist mängimisel algab hindamine hindest 4.**

Tasemenäited:

- a) M. Ponce – „6 prelüüdi“;
- b) H. Hallnäs – „12 prelüüdi“;
- c) N. Paganini sonaadid;
- d) osad lautomuusika süüditidest – nt R. de Visee, G. A. Brescianello, G. Sanz
- e) J. K. Mertz tsükkel „Lilled minu kodumaalt“;

- f) J. Duarte'i kitarripalad;
- g) A. Verite – „Choros“, „6 vales creoles“, „Valsinhas et rumbinhos“, „Atmosferas sudamericanas“;
- h) A. Politi – „Suite Argentina“;
- i) C. Worms – „Chants et danses populaires d'Espagne“;
- j) J. Barrense-Dias – „Colours from Brazil“.

3.5 V klass, klassikaline kitarr, vanem aste (V-VII klass)

Õppe sisu:

- 1) erinevate ajastute muusika interpretatsioonipõhimõtete tutvustamine;
- 2) skordatuur ehk teatud keelte ümberhäälestus;
- 3) mängitavate palade iseseisev analüüs: tonaalsus, vorm, faktuur, fraseerimine, dünaamika, agoogika, artikulatsioon, tämber jne,
- 4) omandatud tehniliste võtete rakendamine üldmuusikalistel eesmärkidel;
- 5) palade iseseisev aplikaatuuristamine.

Tehniline arvestus: esitada valikuliselt mažoorne ning minoorne tüüpoheliredel 2 või 3 oktaavis koos intervallidega (tersid, sekstid– nii koos mängitult kui „laili laotatult“ ja kolmkõlad ja kadentsid).

Tasemenäited:

- a) L. Brouwer – „Nuevos estudios sencillos“;
- b) R. Smith-Brindle – „Guitarcosmos“;
- c) A. Carlevaro – „Mikroetüüdid“;
- d) palad ja teosed kogumikust „Klassiker der Gitarre“;
- e) J. S. Bachi lautosüitide lihsamad tantsud;
- f) E. Pujoli etüüdid;
- g) kammermuusika arranžeringud – nii süva-, jazz- kui popmuusika;
- h) F. Payr – „Sunrise“ (12 pala);
- i) A. Verite – „Tributo ao Brasil“;
- j) P. Nogueira kitarripalad;
- k) F. Payr – „Folk-Jazz Ballads“ vol 1, 2, 3, 4.

3.6 VI klass, klassikaline kitarr

Õppe sisu:

- 1) kaunistuste ülesmärkimiste tõlgendamine ja erinevad esitusviisid;
- 2) mootorika arendamine;
- 3) käte koostöö sünkroonsuse parandamine;
- 4) rasgueado mängustiili ning erinevate tantsurütmide tutvustamine;
- 5) keerulisemate akordimärkide lugemine ning akordide moodustamise põhimõtete tutvustamine;
- 6) artikulatsiooniliste, dünaamiliste ja tämbriliste nüansside tunnetuse arendamine;
- 7) iseseisva töö harjumuste väljakujundamine.

Aasta jooksul esitada võimalikult erinevate ajastute muusikat, nii suur- kui väikevorme.

Tehniline arvestus: esitada valikuliselt mažoorne ja minoorne tüüpheliredel 2 või 3 oktaavis koos intervallidega (tersid, sekstid, oktaavid, deetsimid – nii koos mängitult kui „laiali laotatult“), kolmkõlad ning kadentsid.

3.7 VII klass, klassikaline kitar

Õppe sisu:

- 1) lõpueksami kava koostamine ja ettevalmistus;
- 2) muusikateoste teadlik ja põhjalik iseseisev analüüsimine;
- 3) muusikateoreetiliste ja -ajalooliste teadmiste rakendamine interpretatsioonis;
- 4) kõlaefektid kitarril – nt golpe, kunstlikud flažoletid;
- 5) tremolo-, kiirete arpedžode tehnika ja passaažitehnika arendamine;
- 6) ülevaade omandatud oskustest, sh akordsaade ja improvisatsioon

Tasemenäited VI ja VII klassile:

- a) A. Barrios-Mangore etüüdid ja palad;
- b) A. Lauro – „Venetsueela palad“, „Variatsioonid lastelaulu teemale“;
- c) A. Vivaldi lautokontserdid;
- d) H. Villa-Lobose 5 prelüüdi;
- e) F. Tarrega prelüüdid ja mazurkad.
- f) V. Petseri keerukamad palad
- g) L. Brouwer'i palad ja etüüdid keskastmele

EKSAM: Muusikakooli lõpueksamil esitada peast polüfooniline teos, suurvorm ning karakterpala või etüüd. Noodist mängimisel algab hindamine hindest 4.

4. Solfedžo põhiõppe ainekava

Solfedžo põhiõppe ainekava eesmärk on õpilastes arendatud sisemine kuulmine, intonatsiooni täpsus, lauluoskus, muusikaline kirjaoskus, analüüsivõime.

Aine õpetamise käigus arendatakse järgmisi oskusi:

1) Laulmine

Laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus.

Astmetaju arendamine. Astmete tabamine astmetabelil: noodinimedega, vabalt valitud silbil, astmenumbritega ja/või astmenimedega. Laulmine noodijoonestikult rändnoodi järgi.

Heliredeli laulmine: tervikuna, tetrakordide kaupa, erinevates taktimõõtudes, rütmiseeritult, kaanonina.

Solfedžeerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega. Õpitud harjutuse transponeerimine. Õpitud harjutuse laulmine peast. Tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.

Mitmehäälsuse arendamine. Heliredelid intervallides (ters, sekst jne.). Intervallide laulmine kahehäälselt. Akordide laulmine 3-4 häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh. kaanonid). Saatega laul.

2) Rütm

Rütmis liikumine. Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. Ostinato rütmid laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmi kaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.

3) Analüüs

Rütmianalüüs. Meloodiaanalüüs. Vormianalüüs. Laadi ja/või helistiku analüüs. Intervallide analüüs. Akordide analüüs. Dünaamika analüüs.

4) Diktaat

Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat. Lünkdiktaat. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks.

Kahehäälneline diktaat.

5) Improvisatsioon

Meloodia improvisatsioon: antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne.), antud rütmile.

Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks. Lihtsamad rütmipartituurid.

Saate improvisatsioon: bass antud meloodiale, teine häälneline antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.

6) Itaaliakeelsed oskussõnad

Tempode nimetused. Tempomuutused. Dünaamika. Iseloomu väljendavad sõnad.

NOOREM ASTE I (soovitavalt klassid I – II)

Õppe-eesmärgid

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab:

- astmetaju arendamist laulmise kaudu;
- rütmitaju arendamist rütmiharjutuste ja -mängude kaudu
- hääle ja lauluoskuse arendamist;
- muusikalise kuulmise ja tonaalsuse tunnetuse arendamist;
- muusikateooria algtõdede omandamist (noodikirja algteadmised, ilma võtmemärkideta ja väheste võtmemärkidega helistikud, taktimõõdud jms);
- lihtsa muusikalise teksti üleskirjutamist.

Õppesisu

TEOORIA

Noodikirja algteadmised:

- noodijoonestik ja abijooned, nootide asukohad noodijoonestikul ja abijoonel, noodivarte õigekiri;
- viiuli- ja bassivõti, nootide tähtnimed.

Meetrum, rütm, tempo, muusikaline vorm:

- takt ja taktijoon, rõhulised ja rõhutud taktiosad, taktidesse jaotamine, lõpujoon, eeltakt, kordusmärgid;
- taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4 (= C), taktiviipamise skeemid;
- noodivältused ja pausid (vältused täisnoodist ja täispausist kuni kuueteistkümnendiknoodini ja -pausini), punkt noodi järel, pidekaar;
- rütmifiguurid („ti-ti”, „tiri-tiri”, „ti-tiri”, „tiri-ti”, „tai-ri”, „ta-i-ti”);
- tempotähised (adagio, largo, andante, moderato, allegro, presto);
- dünaamikatähised (p, mp, mf, f, crescendo, diminuendo)
- fermaat;
- muusikalise vormi taju arendamine laulmise ja muusika kuulamise kaudu (näiteks küsimusvastus, salm-refraan).

Duur ja moll ehk mažoor ja minoor:

- heliredel ja selle ehitus, täistoon ja pooltoon, püsivad ja ebapüsivad astmed, juhtheli;
- duur- ja mollkolmkõla (mažoor- ja minoorkolmkõla), kolmkõlade tähistused väljaspool helistikku: „M“ - duurkolmkõla ja „m“ - mollkolmkõla;
- kuni kahe võtmemärgiga helistikud, paralleelhelistikud, molli loomulik ja harmooniline kuju, meloodiline moll tutvustavalt;

- • transponeerimine suuliselt ja kirjalikult (aste üles ja alla), kordamise, varieerimise ja sekventsia mõisted.

Intervallid:

- priim, sekund, tert, kvart, kvint, oktav.

LAULMINE

Lauldakse igas tunnis. Laulmise juures pööratakse tähelepanu õigele hingamisele, fraseerimisele ja dünaamikale.

- helistike laulmine;
- intervallide ja kolmkõlade laulmine helistikus;
- kaanonite laulmine;
- astmenumbritega laulmine;
- noodist laulmine (sh lastelaulud);
- lühikesed suulised diktaadid.

RÜTMIMÄNGUD

- meetrumitaju arendamine erinevate rütmimängude ja harjutuste abil.

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaadid:

- kuni 4-taktiline diktaat (võimalusel mängituna eri pillidega);
- lünkdiktaat;
- mäludiktaat;
- meetrumivaba astmediktaat;
- diktaat astmenumbritega;
- rütmidiktaat.

NOOREM ASTE II (soovitavalt klassid III – IV)

Õppe-eesmärgid

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab:

- astmetaju arendamist laulmise ja muusikalise kuulmise kaudu;
- hääle ja lauluoskuse arendamist;
- muusikalise kuulmise arendamist;
- muusikateooria algtõdede täiendavat omandamist;
- muusika noteerimise oskust;
- meloodiale saatebassi leidmist (edasijõudnutel ka akordide leidmist).

Õppesisu

TEOORIA

Rütm ja taktimõõt:

- taktimõõt 3/8 (edasijõudnutel ka 6/8);
- täiendavad rütmigrupid kuueteistkümnendik-nootide- ja -pausidega;
- edasijõudnutel soovituslikult: triool ja sükoop;
- ühe- ja kahepartiiga (ühe- ja kaherealised) rütmiharjutused.

Helistikud ja akordid, tähtharmonia:

- kolme ja nelja märgiga helistikud (duur ning loomulik ja harmooniline moll, meloodiline moll tutvustavalt);
- põhikolmkõlad astmetähistustega I, IV ja V. Tutvustavalt funktsioonide nimetused;
- I kolmkõla pöörded tähistusega I6 ja I64;
- dominantseptakord astmetähistusega (V7) ja koos lahendusega duuris ja harmoonilises mollis;
- tähtharmonia akordimärkide tutvustamine õpitud akordide ja helistike piires (duur- ja mollkolmkõla, V7);
- tutvustavalt kõrvalastmete kolmkõlad;
- lihtsatele lauludele põhikolmkõladel põhineva saate leidmine (bassi või akordi lisamine).

Intervallid:

- kõik lihtintervallid;
- intervallide suurus toonides, harmooniliste ja meloodiliste intervallide äratundmine kuulmise põhjal, nende laulmine ja määramine helistikus.

LAULMINE

Lauldakse igas tunnis. Laulmise juures pööratakse tähelepanu õigele hingamisele ja fraseerimisele ning dünaamikale.

- I kolmkõla pöörete ja põhikolmkõlade laulmine duuris ning harmoonilises mollis;
- helistike laulmine;
- intervallide ja akordide laulmine õpitud helistikes;
- kaanonite laulmine;
- astmenumbritega laulmine;
- noodist laulmine (sh kahehäälsed harjutused ja lastelaulud).

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaadid:

- lühike kirjalik diktaat (võimalusel mängitud erinevate pillidega);
- lünkdiktaat;
- mäludiktaat;
- meetrumivaba astmediktaat;
- diktaat astmenumbritega;
- rütmidikaat (kirjutatakse üles meloodia rütm või koputatud rütm).

LOOMING JA IMPROVISATSIOON

- omaloodud meloodia- või rütmiharjutused;
- omaloodud rütmiostinatod ja põhikolmkõlade saated antud meloodiale;
- õpetaja abiga tehtavad kerged seaded.

Võimalusel kasutada tunnis aeg-ajalt põhipille intervallide ja laadide (duur ning loomulik ja harmooniline moll) määramiseks, lihtsama meloodia järelemängimiseks jms.

TASEMETÖÖ NÕUDED

Üldiselt tasemetööst

Tasemetöös kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, kasutatavad taktimõõdud 2/4 ja 3/4 (v.a koputades esitatava rütmiharjutuse puhul, kus võib esineda ka 3/8).

Kirjalik osa

MUUSIKA NOTEERIMINE

- 1) Astmediktaat 8 nooti. Esitatakse meetrumivabalt, mängitakse 2-3 korda. Õpilane kirjutab noodid üles vahetult mängimise ajal.
- 2) Diktaat 4 takti, ilma eeltaktita. Mängitakse 7 korda, millele võib vajadusel lisanduda 1-2 korda. Kirjutamise aeg kuni 15 minutit. Võimalusel vältida diktaadi esitamist klaveril.
- 3) Rütmidiktaat 4 takti. Meloodia rütmi või koputatud rütmi üleskirjutamine. Mängitakse kuni 6 korda. Kirjutamise aeg kuni 10 minutit.

KUULAMINE

- 4) Intervallide ja akordide kuulamine. Mängitakse 8 intervalli ja akordi, kõiki kolm korda järjest (esimene kord harmooniliselt, teine kord meloodiliselt, kolmas kord harmooniliselt). Valikus on duur- ja mollkolmkõlad ning dominantseptakord (ilma lahenduseta). Tähistused: „M“ - duurkolmkõla, väike „m“ – mollkolmkõla, „V7“ - dominantseptakord.

TEOORIA

- 5) intervallide määramine etteantud meloodia põhjal.

Suuline osa

Kogu suuline pilet on ühes helistikus, v.a varemõpitud harjutus.

LAULMINE

- 6) heliredeli laulmine;
- 7) samas helistikus kolmkõla pöörete või põhikolmkõlade ja dominantseptakordi laulmine koos lahendusega;
- 8) võõra harjutuse laulmine;
- 9) varemõpitud harjutuse laulmine.

RÜTMI KOPUTAMINE

- 10) rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti, fikseeritud löökpillipartiina, kasutatakse taktimõõte 2/4, 3/4 ja 3/8).

VANEM ASTE (soovitavalt klassid V - VII)

Õppe- eesmärgid

Õppe põhieesmärgiks on muusikataju arendamine, mis hõlmab:

- astmetaju arendamist laulmise ja harmoonilise kuulmise kaudu;
- hääle ja lauluoskuse arendamist;
- muusikateooria omandamist;
- muusika noteerimisoskuse arendamist.

Õppesisu

TEOORIA

Rütm ja taktimõõdud:

- 6/8 taktimõõd, tutvustavalt ka taktimõõdud 2/2, 3/2 ja 6/4, muusikanäidete põhjal tutvustatakse samuti segataktimõõtu ja vahelduvtaktimõõtu;
- triool, süngoop (sh süngoobid kaheksandikega ja kuueteistkümnendikega), pidekaarega tähistatavad rütmid.

Helistikud ja laadid:

- meloodiline moll;
- kuni viie märgiga helistikud, tutvustavalt helistikud kuni seitsme märgini, kvindiring;
- edasijõudnutele tutvustavalt pentatoonika ja diatoonilised laadid;
- tutvustavalt diatoonilised ja kromaatilised läbiminevad helid ja abihelid. Intervallid:
- kõikide lihtintervallide kordamine, intervallide ehitamine helistikuväliselt üles ja alla.

Akordid:

- akordide tähistused nii rooma numbrite (astmetähistega) kui tähtharmonia akordimärkidega;
- põhikolmkõlade pöörded, pöörete tähistamine tähtharmonia akordimärkidega;
- kõrvalastmete kolmkõlad, nende tähistamine tähtharmonia akordimärkidega;
- diatoonilised septakordid, nende tähistamine tähtharmonia akordimärkidega;

Soovitavad tähised:

- C-noodist ehitatud suur mažoorne septakord CM7 või CMaj7
- D-noodist ehitatud väike minoorne septakord Dm7
- G-noodist ehitatud väike mažoorne septakord G7
- H-noodist ehitatud vähendatud septakord Bo7
- H-noodist ehitatud poolvähendatud septakord Bø7
- V7 pöörded nii duuris kui ka harmoonilises mollis koos lahendustega: I pööre V65 lahendusega I; II pööre V43 lahendusega I, III pööre V2 lahendusega I6;
- edasijõudnutele tutvustavalt v.VII7 lahendusega duuri I ja >VII7 lahendusega molli I;
- kuulmise järgi tuttavale meloodiale akordisaate või saatebassi leidmine, võimalusel kasutada tunnis teooria praktiseerimiseks aeg-ajalt põhipille.

LAULMINE

- intervallide laulmine nii helistikus kui antud noodist üles ja alla;
- heliredelite laulmine (loomulik duur, loomulik, harmooniline ja meloodiline moll);
- akordide laulmine (põhikolmkõlad pööretega, V7 pööretega);
- harmooniliste järgnevuste laulmine;
- harjutuste laulmine, kaanonid, noodist laulmine, mitmehäälsus.

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaadid klaveril ning võimalusel erinevate pillidega:

- lünkdiktaat, mäludiktaat;
- saatega meloodia kuulamine, märgitakse üles ainult meloodia;
- edasijõudnutel üksikute altereeritud helidega diktaat.

Järgnevus:

- neljahäälsed harmoonilised järgnevused (4-8 takti) tähistatuna nii rooma numbrite kui akordimärkidega;
- bassi märkimiseks arabia numbreid või noteerida see bassivõtmes;
- edasijõudnutega harjutada figureeritud järgnevust;
- soovitus kasutada õppematerjalina tuntud muusikateoseid, k.a rütmimuusika lugusid.

VANEMA ASTME EKSAMINÕUDED

Üldiselt eksamist

Diktaadid ja suulised ülesanded on kuni nelja märgiga helistikes, akordide ehitamine kuni viie märgiga helistikes. Kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, suulises osas ka meloodiline moll. Kasutatavad taktimõõdud on 3/4, 4/4 ja 6/8 (välja arvatud ühehäälse rütmiharjutuse koputamine, punkt 10).

Kirjalik osa

MUUSIKA NOTEERIMINE

Diktaat

1) Diktaat 4 takti, taktimõõdus 6/8 või diktaat 4 takti, taktimõõdus 3/4 või 4/4. Kirjutamise aeg maksimaalselt 15 minutit. Mängitakse kuni 7 korda.

Järgnevus.

Tähistada nii rooma numbrite kui tähtharmonia sümbolitega. Bass on tähistatud noteerituna bassivõtmes.

2) Järgnevus kitsas seades kuni 5 takti. Akordide valik: põhikolmkõlad pööretega, dominantseptakord põhikujus, vähendatud septakord mollis, II septakord duuris.

INTERVALLIDE JA AKORDIDE KUULAMINE

3) Viie põhiseptakordi kuulamine. Mängitakse harmooniliselt 6 akordi, igat kolm korda.

- Väike mažoorne septakord (7)
- Suur mažoorne septakord (Maj7/M7)
- Väike minoorne septakord (m7)
- Vähendatud septakord (o7)
- Poolvähendatud septakord (ø7)

4) Intervallide ning kolmkõla ja selle pöörete kuulamine. Mängitakse harmooniliselt 6 intervalli või akordi, kõiki kolm korda.

Akordide määramine ja ehitamine

5) Määrata ja ehitada neli akordi: kaks akordi tähtharmonia märgistuse põhjal ja kahele akordile leida tähtharmonia märgistus. Näide: Leia akordimärk (akordid 1 ja 2), ehitä akord tähtharmonia järgi (3 ja 4).

Suuline osa

1) Heliredeli laulmine (loomulik duur, harmooniline või meloodiline moll), lisaks valik akordidest: põhikolmkõlad pööretega ja V7 pööretega antud helistikus.

2) Intervallide laulmine – laulda kaks lihtintervalli antud noodist üles ja alla.

3) Ühehäälse rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti). Kasutatavad taktimõõdud 3/4, 4/4, 3/8, 6/8. 4) Tundmatu harjutuse laulmine.

5. Muusikaloo põhiõppe ainekava

Muusikaloo põhiõppe ainekava eesmärk on õpilastes tekitatud muusika kuulamise vajadus, oskus seda hinnata, kujundatud muusikatunnetuse võime, orienteerumisvõime erinevates muusikastiilides ja ajastutes, kvaliteetselt edasiantud baasteadmised.

5.1 IV klass, muusikalugu (noorem aste)

Õppe sisu:

- 1) Heli omadused, heli teekond tekkimisest kuulajani, akustika põhitõed.
- 2) Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, meetrum, helilaad, tempo, dünaamika, register, tämber, harmoonia (homofoonia- polüfoonia), faktuur.
Muusika näiteid esitatakse klaveril, võimalusel kasutatakse õpilaste repertuaari.
- 3) Vokaalmuusika hääleliigid, ansamblid, koorid.
- 4) Eesti rahvalaul ja selle liigid.
- 5) Eesti rahvapillid ja pillilood.
- 6) Eesti rahvatantsud.
- 7) Partituur: sümfooniaorkestri pillid partituuri järjekorras, pillirühmadest moodustuvad ansamblid, orkestri paigutus.
Muusikanäidetena kasutatakse Viljaandi Muusikakoolis valmistatud CD-d, S. Prokofjevi muusikalist muinasjuttu „Petja ja hunt“ ja klaverijuttu „Neli heldet haldjat“.
- 8) Helitööde ülesehitus: motiiv, fraas, lause, periood.
- 9) Põhiskeemid vormidest: 2- ja 3- osaline lihtvorm, 3- osaline liitvorm, variatsioonivorm, rondovorm.
Näited Anu Kõlari raamatust „Muusikalugu“.
- 10) Tantsud: ajaloolised tantsud (menuett, gavott, polonees, masurka, krakovjakk, polka, booloro, tšaardaš, valss, tango).
- 11) Lavamuusika (ballett, ooper, rock-ooper, operett, muusikal).
Muusika näidetena kasutatakse Viljandi Muusikakoolis valmistatud CD-d.

5.2 V klass, muusikalugu (vanem aste)

Õppe sisu:

- 1) Keskaeg: romaani ja gooti stiil, gregooriuse laul, varajane mitmehäälsus, organum, motett, rüütli laul.
- 2) Renessanss: ajastu üldiseloostus, võrdlus keskajaga, uued laululiigid – ballata, madrigal, Palestrina, Orlandus Lassus, ajastu pillid.
- 3) Barokk: ajastu üldiseloostus, võrdlus renessansiga, A.Vivaldi elu ja looming, „Aastaajad“ (kordamisena).
J. S. Bachi elu ja looming: inventsioonid, prelüüdid ja fuugad(HTK), oreliteosed (tokaata ja fuuga d moll).
Concerto grosso mõiste, Brandenburgi kontserdid.
Vokaalmuusika (mõni aaria või kantaadi osa).
- 4) Klassitsism: ajastu üldiseloostus ja võrdlus barokiga, uued žanrid.
J. Haydni elu ja looming.
Sümfoonia mõiste ja ülesehitus.
Sonaat-allegro vorm, instrumentaalkontsert.
Keelpillikvarteti mõiste ja ülesehitus.
W. A. Mozarti elu ja looming: sümfooniad , klaverisonaadid.
Ooperiloomingust katkendid ooperitest „Figaro pulm“, „Don Giovanni“ ja „Võluflööt“.
Reekviem.
Ludvig van Beethoveni elu ja looming, helikeele võrdlemine Haydni ja Mozarti loominguga.
Klaverisonaadid.
Sümfooniad.

5.3 VI klass, muusikalugu

Õppe sisu:

1) Romantism

F. Schubert: laulud, laulutsükliid, sümfooniad, klaverimuusika, kammermuusika.

F. Chopin: etüüdid, prelüüdid, poloneesid, mazurkad, valsid.

R. Schumann: klaverimuusika - klaveripalade tsükkel „Lastestseenid”.

E. Grieg: klaveripalad ja orkestrimuusika – kontsert klaverile ja orkestrile a-moll, muusika

H.Ibseni draamale „Per Gynt”.

J. Sibelius – sümfooniline muusika.

H. Alfvén – Rootsi rapsoodia nr. 1.

2) Baltimaade muusika

Läti muusika: piirialade rahvalaulude sarnasus, Cimse seminarist, A. Kalninši looming.

Leedu muusika: M. Tšiurlionise sümfoonilised poemid „Mets” ja „Meri”.

3) Vene muusika

Rahvalaulust Glinkani – M. Glinka orkestrimuusika, ooperid.

Vene muusikaelu 19. saj. 2. poolel: „Võimas rühm” (A. Borodin, M. Mussorgski, N. Rimski-Korsakov, C. Cui, M. Balakirev).

P. Tšaikovski: klaveripalade tsükkel „Aastaajad” ,kontsert klaverile ja orkestrile nr. 1, sümfooniline muusika, ooperid, balletid.

S. Prokofjev: ballett „Romeo ja Julia”, sümfooniad.

D. Šostakovitš: prelüüdid ja fuugad, sümfooniad, filmimuusika.

5.4 VII klass, muusikalugu

Õppe sisu:

1) Põgus ülevaade 20. sajandi muusika uutest suundadest: impressionism, ekspressionism, neoklassitsism.

2) Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. sajandil: laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus, 3 esimest üldlaulupidu, rahvusliku heliloomingu teerajajad (Kunileid, Thomson, Saebelmann, Hermann), esimesed professionaalid (Kappel, Härma, Türnpu), esimene sümfooniaorkester (Läte).

3) Eesti muusikaelu 20. sajandil:

R. Tobias, A. Kapp, nende osa sümfoonilise muusika arendamisel.

H. Eller – põhjamaise helikeele taotlused.

E. Tubin – Eesti suurim sümfonist, esimese balleti looja.

M. Saar ja C. Kreek – rahvaviiside arendusvõtted nende lauludes.

V: Tormis- rahvamuusika kasutamine, võrdlus Saare ja Kreegiga.

G. Ernesaks- laulutaat, tema tegevusvaldkonnad, ooperid.

Uute muusikaliste väljendusvahendite kasutuselevõtt: E. Tamberg, A. Pärt

Uus põlvkond, 20. sajandi II poolel sündinud heliloojad: L. Sumera, E. S. Tüür.

Lõpueksam VII klassis, mis koosneb õppeaasta jooksul kuulatud muusikanäidete äratundmisest ning küsimustest eesti muusika kohta.